

Список бібліографічних посилань:

1. Паскалова А. Г. Аналіз доцільності використання сучасних інструментів контролінгу витрат. *Економіст*. 2014. №12. С. 71-73.
2. Дороженко Л. І., Сучасні методи обліку витрат у контексті зарубіжного досвіду. *Держава та регіони*. 2014. №42 (77). С. 72–76.
3. Кулинич М. Б., Фреюк В. В. Взаємозв'язок методів калькулювання і методів обліку витрат у вітчизняній і міжнародній обліковій практиці. 2014. №7. С. 63-68.

УДК 336:368

Світлана Анатоліївна ПЕТРОВСЬКА,

старший викладач кафедри соціально-економічних дисциплін
Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидат економічних наук
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1992-4161>

ПРОБЛЕМИ СТРАХОВОГО ШАХРАЙСТВА В УКРАЇНІ

Страховий ринок зазнає фінансових втрат через дії зловмисників. За статистикою кожен десятий страховий випадок пов'язаний з обманом або має ознаки шахрайства. На випадки, пов'язані з шахрайством, в Україні припадає близько 5% страхових виплат. Останнім часом на українському страховому ринку спостерігається тенденція до зростання як кількості шахрайських страхових випадків, так і сум претензій за ними. Самі ж зловмисники винаходять нові схеми обману страхових компаній.

В Україні на сьогоднішній день випадки страхового шахрайства найчастіше зустрічаються у медичному страхуванні, автострахуванні, страхуванні тих, хто виїжджає за кордон, та, рідше – у страхуванні від нещасних випадків. Саме в тих сегментах страхування, де збитки носять масовий характер, а страховики не можуть самостійно контролювати весь процес оформлення документів та проведення експертиз, і змушені звертатися по допомогу до інших установ.

Страхове шахрайство можна умовно розділити на дві групи: сплановане і ситуативне.

Основною ознакою спланованого шахрайства є ґрунтовна підготовка, подекуди за участю групи осіб, а інколи, навіть за сприяння співробітників страхової компанії. Договір страхування укладається з метою здійснення протиправних дій. Ними можуть бути: страхування автомобілів-«двійників», страхування пошкоджених автомобілів з подальшим оголошенням страхової події, страхування майна у декількох різних страхових компаніях з метою отримання кількох страхових виплат одночасно, інсценування страхових випадків (ДТП, викрадення, підпалів і затоплення приміщень, пограбувань).

У ситуативному шахрайстві зазвичай замішані страхувальники, які уклали договір з метою класичного страхового захисту. Але при настанні страхової події з їхнього боку можуть мати місце дії, пов'язані, як правило, з приховуванням справжніх причин і обставин події з метою уникнути відмови у виплаті або штучно завищити суму збитку. Це може бути приховування факту нетверезого стану водія, недостовірні відомості про страховий випадок, спроби видати отриманий раніше збиток за нові пошкодження.

Основними етапами розслідування страхових шахрайств є такі:

1. Збирання інформації про застраховане майно, особу страхувальника, застрахованого та співробітника, який оформляв договір страхування.
2. Отримання пояснень від заявника, страхувальника, вигодонабувача і т. д.
3. Аналіз матеріалів: договорів, заяв, пояснень, актів та висновків компетентних органів.
4. Виїзд співробітників страховика на місце події для опитування свідків, пошуку слідів, які підтверджують або спростовують факт настання страхового випадку, вивчення записів камер відеоспостереження, які дозволять змоделювати можливість настання інциденту в даному місці в певний час.
5. Спількування з представниками компетентних органів: поліція, пожежники, лікарі.
6. Консультації з експертами, а у разі необхідності – проведення експертиз.
7. Отримання матеріальних і документальних доказів шахрайства (1).

Сьогодні у Кримінальному кодексі України немає терміну «страхове шахрайство», тобто, фактично відсутні норми, які б ставили цьому злочину жорсткі правові бар'єри. За статтею 190 ККУ всі неправомірні діяння в сфері страхування можна кваліфікувати як шахрайство. Покараннями є штраф розміром 850 грн., суспільні роботи строком до 240 год., виправні роботи до 2 років, або обмеження волі до 3 років. Якщо має місце скоєння шахрайства у великих розмірах – штраф 4250 грн., позбавлення волі від 3 до 8 років. Якщо буде спіймана група аферистів та доведені випадки шахрайства у особливо великих розмірах (більше 10200 грн.), то свободи можна позбутися на 5-12 років з конфіскацією майна (2, 3).

Щоправда, до суду справи про страхові шахрайства доходять вкрай рідко. Це пов'язано з тим, що розслідувати і довести подібні факти без «щиросердного» зізнання складно. Правоохоронні органи не особливо хочуть займатися такими справами і часто зволікають з ними.

До того ж, розгляд може тривати роками. І страховій компанії просто не вигідно витратити гроші та сили на суди з шахраями. Їй простіше відмовити у виплаті, а зловмисника внести до «чорного списку», щоб у майбутньому не зустрітися з ним знову.

Для захисту від шахраїв страхові компанії повинні мати внутрішні відділи із досвідченими фахівцями з врегулювання збитків. Цей відділ займатиметься виявленням недобросовісних клієнтів та проведенням експертиз страхових випадків, забезпечуючи участь своїх співробітників при розслідуванні подій, що можуть завдати значної шкоди. Також актуальним на даному етапі є створення єдиної бази даних і системи обміну інформацією про підозрілих клієнтів і страхові випадки.

Список бібліографічних посилань:

1. Харламов П. Аферисти з фантазією: як клієнти страхових компаній намагаються облудним шляхом отримати виплати. *Mind*: [сайт]. URL: <https://mind.ua/publications/20204635-aféristi-z-fantazieyu-yak-klíenti-strahovih-kompanij-namagayutsya-obludnim-shlyahom-otrimati-viplati>.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
3. Петровська С. А. Страхові шахрайства та боротьба з ними. *Харківський національний університет внутрішніх справ: 25 років досвіду та погляд у*

майбутнє (1994-2019 рр.): збірник тез доповідей на міжнар. наук. -практ. конф. (Харків, 22 листоп.2019 р.). Харків, 2019. С. 360-362.

УДК 338. 43

Ірина Михайлівна САФРОНСЬКА,

доцент кафедри менеджменту, статистики та економічного аналізу Луганського національного аграрного університету, кандидат економічних наук, доцент
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-1442-6312>

Тетяна Володимирівна КОВАЛЬОВА,

доцент кафедри обліку, оподаткування та міжнародних економічних відносин Харківського національного автомобільно-дорожнього університету, кандидат економічних наук, доцент
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-1250-2019>

СИСТЕМА ФАКТОРІВ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Основною умовою становлення і розвитку ринкової економіки є створення конкурентного середовища. Конкуренція є тією рушійною силою, яка спонукає господарюючих суб'єктів, що прагнуть закріпити та посилити свої конкурентні позиції на ринку та підвищити прибутковість. Однак, для визначення власних позицій, підприємству необхідно виокремити та дослідити фактори, що впливають на можливості отримання додаткових переваг у конкурентній боротьбі.

Поняття “фактор” походить від лат. factor – той, що робить, той, що виготовляє. Зазвичай, він визначається як істотна обставина у явищі, процесі; що досліджується, вихідна складова чого-небудь, звідси, фактор – це причина, що впливає на певний результат.

В. Павлова визначає фактори конкурентоспроможності підприємства як безпосередню причину, наявність якої є необхідною і достатньою умовою зміни одного чи декількох критеріїв конкурентоспроможності (1).

Аналіз зниження або підвищення впливу окремих факторів на конкурентоспроможність підприємств дає можливість оцінити її та сприяє визначенню подальшої стратегії розвитку підприємства.

Найбільш розповсюдженою в економічній літературі є класифікація факторів формування конкурентоспроможності підприємств на зовнішні та внутрішні. До зовнішніх відносимо: політичну ситуацію в країні, економічні зв'язки, наявність конкурентів, розміщення виробничих сил, рівень техніки та технологій, систему управління виробництвом, концентрацію виробництва, законодавчу базу. До внутрішніх належить система та методи управління підприємством, процес організації виробництва на підприємстві, планування та прогнозування, орієнтація на маркетингову стратегію, інноваційні технології виробництва, якість продукції, ступінь задоволення потреб споживача.

Дослідження зовнішніх факторів впливу на конкурентоспроможність підприємств демонструє, що у сучасній економічній літературі здійснюються різні підходи до їх класифікації. Так, описуючи зовнішні фактори конкурентоспроможності, Л. Піддубна поділяє їх на три групи: зовнішні фактори